

ע"פ 18166/02/14 - ערן הירש נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

26 אוגוסט 2014

ע"פ 18166-02-14 הירש נ' מדינת ישראל

בפני השופט י. גריל, סגן הנשיא (אב"ד)

השופטת ב. בר-זיו השופט כ. סעב

המערער: ערן הירש

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז חיפה (פלילי)

ע"י ב"כ עוה"ד גב' עינב איטסקו-גולד

פסק דין

1. בפנינו ערעור על הכרעת הדין של בימ"ש השלום בחיפה (כבוד השופט ז. פלאח) מיום 22.7.13 בת.פ. 1536/08, על פיה הורשע ערן הירש (להלן: "**המערער**") בעבירות הבאות:

זיוף מסמך בכוונה לקבל דבר, לפי סעיף 418 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק העונשין.

בידוי ראיות, לפי סעיף 238 לחוק העונשין.

עדות שקר, לפי סעיף 237(א) לחוק העונשין.

שבועת שקר, לפי סעיף 239 לחוק העונשין.

שיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

ידיעות כוזבות, לפי סעיף 243 לחוק העונשין.

איסור השטה ללא רישיון, לפי תקנה 39א' ו-110 לתקנות הנמלים (בטיחות השייט), תשמ"ג-1982 (להלן: "**תקנות הנמלים**")

חובת תעודת משייט, לפי תקנה 3(א) ו-31 לתקנות הספנות (ימאים)(משייטי כלי שייט קטנים), תשנ"ח-1998 (להלן: "**תקנות הספנות**").

2. עובדות כתב האישום הן כדלקמן:

המערער החזיק בתעודת משיט 13.

במועד שאינו ידוע למשיבה, אך לפני התאריך 20.2.03, רכש המערער ממר עידן חלפון ספינה בשם "סברה" (להלן: "הספינה" ו/או "הסברה"). על פי תקנות הספנות נדרשת לשם השטת ה"סברה" תעודת משיט 30.

בתאריך 20.2.03 הועברה הבעלות ב"סברה" על שם המערער אצל רשם כלי השיט שברשות הספנות והנמלים (להלן "הרשות").

ל"סברה" לא היה רישיון שייט בתוקף מזה שנים וכפועל יוצא מכך גם לא ניתן היה להנפיק לה רישיון שיט.

לאחר שהמערער העביר את הבעלות ב"סברה" על שמו, הוא ביקש מגב' חנה כהן, עובדת המחלקה לכלי שיט קטנים ברשות, להנפיק לו רישיון שייט ל"סברה". גב' כהן סרבה לבקשתו והודיעה למערער כי תנאי להנפקת רישיון השיט הוא קבלת אישור כושר שייט ל"סברה".

על אף האמור, הפליג המערער ב"סברה" בתאריך 23.2.03, כשהוא יודע של"סברה" אין רישיון שייט בר תוקף ולו עצמו אין תעודת משיט מתאימה להשטת ה"סברה".

במהלך אותה הפלגה טבעה ה"סברה".

בתאריך 16.2.04 הגיש המערער תביעה בבית משפט השלום בהרצליה לתשלום דמי פוליסת הביטוח שהייתה לטענתו ל"סברה".

במועד שאינו ידוע למשיבה, אך לאחר תאריך 20.2.03, זייף המערער נספח לרישיון השיט, באופן שעשה מסמך הנחזה להיות צילום של נספח לרישיון שייט על שמו, שתחילת תוקפו כביכול בתאריך 20.2.03 (להלן "הנספח"). (הנספח סומן בבימ"ש קמא "ת/3"). על פי נספח זה ניתן למערער, כביכול, היתר מיוחד להשיט את ה"סברה" באמצעות תעודת משיט 13 שברשותו.

המערער הציג את הנספח במסגרת הדיון בתביעתו בבית המשפט השלום בהרצליה ואף העיד כי הנספח הינו צילום של הנספח המקורי לרישיון השיט שהוא קיבל ברשות. המערער גם הצהיר בבית המשפט בהרצליה כי בתאריך 20.2.03 ניתן לו על ידי הגב' כהן רישיון שייט על שמו ל"סברה" וכן ניתן לו על ידי הגב' אילנית מרזן מהרשות הנספח הנ"ל. במהלך המשפט גם עשה שימוש בנספח המזויף, שהינו ראייה בדויה, תוך כדי שהוא מציג אותו כמסמך אותנטי, וזאת על מנת להטעות את בית המשפט.

בתאריך 12.1.05 הגיש המערער במשטרת ישראל, מפלג הונאה צפון, תלונה כוזבת נגד עובדי הרשות, וטען כי אנשי הרשות מחקו ממחשב הרשות והעלימו מתיק כלי השיט את רישיון השיט והנספח שניתנו לו לכאורה בתאריך 20.2.03, וכי אף הכינו מסמכים כוזבים שהוכנסו לתיק ה"סברה". במסגרת התלונה מסר המערער לחוקר המשטרה אבי בראל, את הנספח המזויף בתאריך 7.2.05.

3. כאמור, בהכרעת הדין קבע בימ"ש קמא כי הוכחו עובדות כתב האישום ובהתאם הורשע המערער בעבירות הנ"ל.

המחלוקת בתיק היא סביב השאלה האם הנספח (שסומן כאמור ת/3) מזויף. אם הנספח אכן מזויף הרי ממילא עבר המערער גם את כל העבירות האחרות שעניינן השימוש באותו מסמך.

4. נקדים את המאחר ונאמר כי טענות המערער בתיק זה אינן מתיישבות עם ההיגיון והאבסורד שבהן זועק לשמיים. טענת המשיבה הייתה כי הנספח זויף מנספח לרישיון שייט אחר שהתגלה כחסר אצל בעליו (נספח זה אשר סומן על ידי בימ"ש קמא "ת/2") זמן רב לאחר טביעת הסברה, ומיד בסמוך לאחר הזיוף נעשה בו שימוש על ידי המערער. מאידך, טענת המערער היא כי הציג את הנספח הנ"ל בפני גורמים שונים עוד ביום טביעת ה"סברה", אך לא רק שלא נמצאו בידי גורמים אלה, אלא שהמערער אף לא טען בכל שלב סמוך לטביעה בחקירתו בפני הגורמים המוסמכים (אלא רק, לטענתו, בפני "אחרים") כי יש בידו מסמכים כאלה והם "צצו" לפתע רק לאחר תאריך זה. גם בימ"ש קמא התייחס בהכרעת הדין לחוסר ההיגיון שבטענות המערער, אם כי בימ"ש קמא נמנע מלהתייחס לעדויות אותם "גורמים", ובחר לבסס את הכרעת דינו על דחיית גרסתו של המערער.

מאחר ובערעור מתבסס המערער שוב על עדותו הנ"ל, ניאלץ ליתן דעתנו באופן מפורש לעדות "גורמים" אלו.

5. נוסף ונאמר כי מטעם המשיבה הוגשה חוות דעתה של הגב' שרון בראון (ת/53) שבדקה את שני המסמכים - ת/2 ות/3 וקבעה כי ת/3 (הנספח) אינו מסמך אותנטי אלא מסמך שנוצר בשיטה של פוטומונטז' ממסמך אחר - הוא ת/2. הסתייגותה היחידה של הגב' בראון הייתה מכך שלא עמדו בפניה המסמכים המקוריים - כאשר, כאמור, ת/2 "נעלם" מספינה אחרת והוצג רק צילום שלו ולגבי ת/3 נטען על ידי המערער כי טבע בים יחד עם ה"סברה". מטעם המערער הוגשה חוות דעתה של הגב' מיכל קנטי (נ/41) שאישרה כי מדובר במסמך שזויף בשיטת פוטומונטז', אך לדעתה דווקא המסמך ת/2 הועתק מת/3 ולא להיפך. גם היא ציינה בסוף חוות דעתה את המגבלה שבבחינת צילום המסמכים בלבד.

6. לא מצאנו גם כל טעם והיגיון, וגם המערער לא ידע ליתן טעם שכזה, מדוע היה על בעלי הספינה האחרת, גיל וחנוך לוי, לזייף את ת/3 ממסמך ת/2, כאשר גיל וחנוך לוי הנ"ל לא עשו כל שימוש בת/2 ונדע להם עליו רק במהלך חקירת המשטרה בעניינו של המערער. יתרה מזאת, אין מחלוקת כי ברשות מופיע במפורש קיומו של רישיון בר תוקף לספינה זו ואין רישום בדבר רישיון כלשהו לסברה. אין גם מחלוקת כי המערער מכיר את בעלי הספינה גיל וחנוך לוי (למרות שניסה להתכחש לכך בחקירותיו) ואף שהה בספינה זו סמוך למועד בו הוצג ת/3 לראשונה. די באמור כדי לבסס את הקביעה כי ת/3 זויף מת/2 ולא להיפך.

7. ועוד נציין כי תוקפו של הנספח ת/3 הינו 2 שנים ו- 3 חודשים (מיום 20.2.03 עד יום 26.6.05), למרות שהמערער עצמו העיד כי קיבל את הנספח כהיתר זמני לצורך העברת ה"סברה" למספנה לצורך הכשרתה לשיט בלבד. ואם לא די בכך, הרי שגם הוכח כי רישיון שכזה יכול להינתן לתקופה של שנתיים בלבד ולא יעלה על הדעת כי כחריג, ולצורך שייט קצר למספנה, הוא ניתן למערער לתקופה העולה על התקופה הקבועה בחוק.

8. גם לא יכול להיות שניתן למערער רישיון להשיט את הסברה ברישיון משיט 13 כאשר אורכה של הספינה מחייב רישיון 30 לשם השטתה.

צירוף כל נסיבות יוצאות דופן אלה - אינו מתיישב על הדעת.

9. בהכרעת דין ארוכה, סדורה ומנומקת היטב, סקר בימ"ש קמא את כל הראיות בפניו והגיע למסקנה כי הוכחו עובדות כתב האישום כדלקמן:

"מכל המפורט לעיל הנני קובע את התרחשות האירועים כדלקמן: הנאשם קנה את ספינת ה"סברה" כשהוא יודע שאין לה כושר שייט מזה מספר שנים, ועשה זאת בהיותו להוט לקנותה, והוא לא ייחס חשיבות לאזהרות של גב' חנה כהן בעניין זה. לאחר טביעת הסברה, הבין הנאשם שחברת הביטוח אינה מתכוונת לשלם לו את כספי הביטוח, מאחר והביטוח לא היה בתוקף, החליט הנאשם להשתמש בנספח מזויף של רישיון שייט, הוא ת/3, שזויף מתוך מסמך של אדם אותו הוא מכיר, ועמו שט, בשם גיל לוי, והזיוף נעשה בשיטת פוטומונטאז', בין אם זיוף זה נעשה ע"י הנאשם עצמו, ובין אם נעשה ע"י אחר, לבקשת הנאשם. כשהנאשם הגיש לראשונה את התלונה במשטרה, הפך לחשוד בעצמו, מרגע הצגת הנספח המזויף, ת/3.

הוכח בפניי, מעבר לכל ספק סביר, שהנאשם לא קיבל רישיון שייט לסברה, ואף לא היתר העברה זמני ולא נספח לרישיון שייט; כן הוכח בפניי מעבר לכל ספק סביר, הן במישור הטכני והן במישור המהותי, שהנספח ת/3 הוא מסמך מזויף, שזויף מהנספח האמיתי שהוצא על שם גיל וחנוך לוי, הוא ת/2.

שוכנעתי, שהנאשם הוא היחיד שהיה לו אינטרס לזייף את הנספח ת/3, בין היתר בכדי להשתמש בו בתביעה כנגד חברת הביטוח, וזה מוביל למסקנה אחת, לפיה המסמך הנ"ל זויף ע"י הנאשם או לבקשתו.

משהגעתי למסקנות דלעיל, הוכח בפניי מעבר לכל ספק סביר, כי הנאשם עשה שימוש בנספח המזויף בהזדמנויות רבות במהלך חקירותיו המשטריות ובמהלך ניהול ההליכים המשפטיים בעניינו, כשהוא מודע לכך שמדובר בנספח מזויף".

10. באשר למערער עצמו, הוסיף בימ"ש קמא בהמשך דבריו וקבע כי :

"עוד הוכח בפניי, מעבר לכל ספק סביר, שהנאשם כתב תצהירים שקריים, בהם טען טענות שקריות באשר לכך שלכאורה הוצא לו הנספח ת/3, והוא אף העיד עדות שקר בבית המשפט, כאשר טען כי הנספח ת/3 הוא נספח אותנטי שניתן לו על ידי מספ"ן. עוד הוכח בפניי, מעבר לכל ספק סביר, שהנאשם השיט את הסברה ללא רישיון שייט וללא תעודת משיט מתאימה".

11. בימ"ש קמא דחה את טענת המערער להגנה מן הצדק ובהמשך ניתח את כל אחת מהעבירות שיוחסו למערער וקבע כי הוכחו יסודותיהן (הן יסוד "המעשה" והן יסוד "הכוונה").

12. איננו מוצאים מקום לחזור על עיקרי הראיות והכרעת הדין, ונביא התייחסותנו ככל שהדבר יידרש לאור טענות המערער בהודעת הערעור ובעיקרי הטיעון שהוגשו על ידו בכתב.

הטענה הראשונה של המערער

13. הנימוק הראשון שהעלה ב"כ המערער הוא כי בימ"ש קמא התעלם בהכרעת הדין מעדותו של רפ"ק רביבו, קצין שיטור ימי במשטרת ישראל, מזה 25 שנה (להלן: "רביבו" ו/או "רפ"ק רביבו"), אשר העיד כי המערער הציג בפניו את ת/3 ואת רישיון השייט ביום 24.2.03, יממה לאחר טביעת ה"סברה". לטענתו, רפ"ק רביבו הינו עד ניטרלי, חסר משוא פנים, שזכר את פרטי המקרה ואין ספק כי קבלת עדותו הייתה מובילה לזיכוי המוחלט של המערער.

14. ב"כ המאשימה טענה בתגובתה כי בימ"ש קמא לא התעלם מעדותו של רביבו אלא קבע במפורש בפסק הדין כי הוא דוחה את הטענה לפיה המערער הציג את ת/3 בפני רביבו כשש שעות לאחר טביעת ה"סברה". לטענתה, נכון שבימ"ש קמא יכול היה להתייחס לעדות רביבו באופן מפורש ולדחות אותה, אך הוא רק עשה חסד עימו שעה שלא קבע לגבי ממצאי מהימנות (או ליתר דיוק - חוסר מהימנות). ב"כ המשיבה פרטה סתירות ואי דיוקים בעדותו של רביבו וטענה כי העובדה שלא היתה בהכרעת הדין התייחסות מפורטת לעדותו - אין בה כדי לשמוט את הקרקע תחת מסקנתו הסופית של בימ"ש קמא ולא היה בה כדי לעורר ספק באשר לאשמתו של המערער.

15. אכן, בימ"ש קמא לא התייחס במישרין לעדותו של רביבו, אך די בקביעותו העובדתית, ובמיוחד קביעתו החד משמעית כי הוא דוחה את הטענה לפיה המערער הציג בפני רביבו את ת/3 בסמוך לטביעת ה"סברה", כדי להצביע כי דחה את עדותו.

16. לאחר שבחנו בפרוטרוט את עדותו של רביבו בפני בימ"ש קמא, אנו סבורים כי פרט לסתירות ואי הדיוקים בעדותו, עליהם הצביעה ב"כ המאשימה בתגובתה לערעור, דבריו לא עוררו אמון.

17. ובמה דברים אמורים:

רביבו העיד לראשונה כעד תביעה מטעם המערער בתביעה האזרחית שהגיש המערער בת.א. 1065/04 בבימ"ש השלום בהרצליה. בעדותו אמר כי המערער הציג בפניו :

"רישיון 13 ועוד איזה שהוא נייר נוסף שהיה שם".

עמוד 5

אותו "נייר נוסף" הוא לב ליבה של המחלוקת והמסמך החשוב ביותר בתיק הפלילי, אך גם בהליך האזרחי היה מהותי, לאחר שנטען שם כי למערער לא היו האישורים והרישיונות להשיט את ה"סברה", אך רביבו לא טרח לפרט מהו. מסתבר כי כבר בהליך הנ"ל נעשה ניסיון "למקצה שיפורים" בדרך של הגשת תצהיר נוסף של העד, אך ביהמ"ש שם לא התיר זאת.

בפני בימ"ש קמא העיד רביבו על פגישתו הראשונה עם המערער, באירוע של טביעת כלי שייט בשטח אש. הם חילצו את שלושת האנשים שהיו בספינה. הכלי סומן באמצעות מצופף על מנת שהביטוח הימי יחלץ אותו. בהמשך אמר:

"...ואז הסתבר באיזה שהוא שלב, הילד הגיע חזרה, היינו חייבים לשאול את כל השאלות שצריך על ניירת, על מה הוא מחזיק שם ובעצם הפליג עם ניירות מתאימים, כן או לא? והסתבר שהיה שם איזה שהוא מקרה של ביטוח שאני לא רוצה להיכנס אליו כי זה עניין לחלוטין אזרחי ומסתבר שאף אחד לא רוצה לחלץ את הכלי כי אין ביטוח.....".

18. בניגוד לעדותו של המערער עצמו, לפיה נאמר לו להגיע למחרת ולהציג מסמכים, העיד רביבו כי המערער הגיע "באיזה שלב", והוא נדרש לברר אם הוא עם "ניירות מתאימים".

19. רביבו נשאל בחקירה ראשית מתי לראשונה ראה את המסמכים של המערער והשיב:

"זה היה כמה ימים או יום אחרי או כמה ימים, אני אפילו כאן שאלו אותי את אותה השאלה, כמה ימים, אותו יום, כמה ימים אחרי. הבחור היה, גם פה אני מעיד על זה שהבחור היה בטרומה, הנה, "פרק זמן ארוך, בדרך כלל אנחנו מבקשים את זה עם האירוע, אבל זה היה טראומה באירוע, למחרת או יום אחרי" (העד הקריא מפרוטוקול הדיון בבימ"ש השלום בהרצליה- הערה שלנו), אני מאוד מצטער שאני מקריא מכאן, אבל זה הזיכרון הכי טוב שיכול להיות והוא שנתיים אחרי.

ש: זאת אומרת, אתה לא זוכר כרגע בזיכרון חופשי את היום אחרי שערן הציג לך את המסמכים?

ת: לא, יום אחרי לא, אבל בטוח שזה לא היה שבוע אחרי.

ש: לא, אני שואל, אתה זוכר את האירוע שבו הוא מציג לך את המסמכים?

ת: בטח, הבחור היה אצלי מבוהל וחצי בוכה ובפאניקה.....

20. כאשר נשאל שוב בחקירה נגדית בעניין מועד הצגת המסמכים השיב:

"ש: אוקיי. עכשיו, רציתי לשאול אותך, בעדות שלך בבית המשפט, שואל אותך, כשאתה נשאל לגבי הצגת הנספחים ואתה שואל מתי זה הוצג לך, אתה עונה שם מן תשובה לא ברורה, אתה אומר פרק זמן ארוך ואז אתה אומר למחרת או יום אחרי, בוא תסביר, הרי למחרת או יום אחרי זה לא פרק זמן ארוך. הנה, בוא תסתכל.

ת: ארוך זה עניין של זמן.

ש: אתה אומר פרק זמן ארוך ואז אתה אומר למחרת או יום אחרי, שברור שזה סתירה פנימית.

ת: לא, זה לא סתירה, זה ברור שזה סמנטיקה של מילים. פרק זמן ארוך, בדרך כלל אנחנו רושמים את זה, אבל זה היה טראומה ויום למחרת, למחרת או יום אחרי. נו, איפה בעיה?

ש: זה לא נראה לך תשובה סותרת שאתה אומר פרק זמן ארוך ואז אתה אומר למחרת, יום אחרי? המילים פרק זמן ארוך לי נשמעות כמו חודש, חודשיים, שנה, זה פרק זמן ארוך.

ת: כל אחד שומע את זה איך שנוח לו.... אני, מבחינתי, פרק זמן ארוך זה לא נמדד בחודשים אולי בימים".

21. כאשר נשאל איזה מסמכים הציג בפניו המערער השיב:

"תראה, היתר שייט שנותנים אותו בחריג, משרד התחבורה נותן אותו בחריג הוא לא נותן אותו על הרישיון הכחול שמופיע, הוא נותן אותו על מסמך נוסף שזה חתיכת קרטון בנוי מ- 2 דפים שעליו יש קוביות כאלה.

ש: אני אציג לך מסמך, אני אציג לו את תף....

ת: תראה לי.

ש: זה משהו כזה?

ת: זה, כן. כאן הם עושים את ה, הנה, אתה רואה, כאן הם מורידים את כל מה שהם לא רוצים והם שמים את האות שלהם. הנה, הנה, פה, בבקשה, יש פה הערות.... זה אני כותב היתר, זה המסמך.

ש: זה המסמך שאתה מתכוון אליו?

ת: כלומר, זה ההיתר, אם אני כותב היתר זה המסמך. כי כושר שייט לא היה לו".

22. ועוד הוסיף כי היה עוד אירוע של הצגת המסמכים לאחר שמשרד התחבורה הורה לו לקחת למערער את הרישיונות. וכלשונו:

"ת: היה, כן, משרד התחבורה באחת הפעמים הוא ביקש ממני לקחת לו את הרישיונות, הוא אמר שאין לו רישיונות, הוא בא הציג לי את הרישיונות, לא לקחתי, אמרתי לו תיסע למשרד התחבורה, תשבור את הראש איתם.....".

נעיר כי בעדותו בפני כבוד השופט שנהב בבימ"ש השלום בהרצליה, ביום 7.9.06 אמר רביבו כי המערער היה חייב להציג בפניו רישיונות וכי "אנחנו מחוייבים להעביר את הדיווח גם למשרד התחבורה. אנחנו מעבירים את הבדיקה וכל מה שעשינו". בהמשך לדבריו, נשאל רביבו על ידי כבוד השופט שנהב "כולל רישיון" ותשובת רביבו היתה "הכל".

אם אלה פני הדברים - כיצד רביבו לא העביר למשרד התחבורה את כל הרישיונות וההיתרים הנ"ל, שלדבריו הוצגו לו על ידי המערער?

23. בחקירה ראשית נשאל רפ"ק רביבו לגבי תיעוד שערך :

"ש: תגיד, בדיקת מסמכים כזו, שאתה בדקת לו יום אחרי הטביעה, לא מתועדת אצלכם ביחידה?

ת: כל המקרה, כל האירוע מתועד בתוך יומן אירועים, מקרה האירוע, הטביעה, הכל צריך להיות מתועד בפנים.

ש: נניח שזה מתועד, מה קורה עם התיעוד של בדיקת הרישיונות?

ת: בדיקת רישיון אם זה קשור לאירוע, אמור להיות, אם זה נרשם, אני לא יכול להגיד לך, אמור להיות, המשך של האירוע באדום, אתה כותב בהמשך לאירוע, נניח, מאתמול, בתאריך זה וזה נבדקו ניירות כאלה ואחרים, אבל אני לא יודע להגיד לך, עבר הרבה זמן, הלוואי ויכולתי למצוא פה יומנים כדי לראות שזה אכן נרשם".

24. ובחקירה נגדית השיב:

"ש: אתה כתבת דו"ח כזה?

ת: אני לא זוכר אם כתבתי דו"ח על זה.

ש: אתה לא נהגת לתעד באיזה שהוא אופן כשמוצגים לך רישיונות?

ת: אולי ביומן, אולי היומנאי עושה את זה, לא אני.

ש: אז אני אומרת לך שביומן אין תיעוד על זה ואם הוא טוען שהוא הציג את זה לך, אז מן הסתם תיעדת את זה, נכון?

ת: לא. לא בהכרח.

ש: מה זאת אומרת?

ת: אם אין עבירה אז לא.

ש: כשאדם עושה תאונת דרכים, לצורך העניין, נעזוב תאונה ימית, עושה תאונת דרכים ובא להציג רישיונות, לא מצלמים את הרישיונות שלו? לא כותבים זכ"ד או דו"ח פעולה על זה שהוא מציג רישיונות?

ת: בתאונות דרכים יש נוהלי עבודה מובנים איך לטפל ברישיונות, איך לעשות, בתחום הים, אין כלום.

ש: אין? הכל פרוץ, אין נהלי עבודה?

ת: לחלוטין פרוץ.

ש: הבנתי. כלומר, אם שוטרים שלך אומרים שהיו נהלים ברורים לגבי תיעוד וצילום וכולי, אז הם סתם אומרים את זה?

ת: בואי, אני רוצה, במקרה אני כתבתי את הנוהל הפעלה של היחידה, נוהל הפעלה שלנו.

ש: כן.

ת: ובנוהל הפעלה, אם יש לך אותו, אז תמצאי שם איזה שהיא אמירה, נוהל הפעלה שהכנתי אותו זה נוהל על מנת לעשות סדר בתוך הבלגן שהוא היה כשהגעתי לשם.

ש: מתי הכנת אותו, דרך אגב?

ת: עם ההגעה שלי.

ש: מה?

ת: עם ההגעה שלי ובנוהל ההפעלה לא רשום לצלם, עד כמה שאני זוכר.

ש: ומה כן רשום לגבי תיעוד של הצגת רישיונות?

ת: הפעלה, הצגת רישיונות, הפעלה, אפילו לא היה תיעוד מחשוב, היינו כותבים את זה על כרטסת.

ש: אוקיי, אז היה צריך להיות תיעוד בכרטסת.

ת אין לו כרטסת, אם הייתה לו כרטסת, הכרטסת נבדק בים כאשר כלי השייט נמצא חדש, אנחנו לוקחים פותחים לו כרטסת, הכלי הזה פעם ראשונה אנחנו פוגשים אותו כשהוא מתחת למים, אין לנו כלי, למה לפתוח כרטסת אם אין לי כלי?"

25. רביבו אישר כי התבקש לחפש אחר המסמכים ו/או אחר תיעוד שערך בעניין אך לדבריו לא מצא דבר.

26. תקופת היתר השייט בת/3 הינה 2 שנים ו- 3 חודשים, ואילו מן העדויות עולה שהתקופה המכסימלית של היתר שייט היא שנתיים בלבד. כאשר נשאל רפ"ק רביבו בענין זה השיב:

"ת: הרוויח הבחור, הרוויח רישיון".

27. וכשנשאל אם זה לא הדליק אצלו נורה אדומה השיב :

"ת: לא, למה שידליק לי נורה אדומה אם אין לי חשד לכלום?"

ש: כי זה מעל מה שהחוק קובע.

ת: אז משרד התחבורה החליט לתת לשנתיים וארבע, ל- 3 שנים, אני מנהל את משרד התחבורה?"

28. כאשר נאמר לרביבו כי מז"פ בדק את המסמך שהציג המערער ת/3 וקבע כי הוא מזויף השיב רביבו:

"ת: אני לא מתעסק עם מז"פ שמז"פ ייתן פה את השאלות ואת התשובות וכל מה שהוא רוצה....."

ש: כשאני מציינת בפניך את העובדה שיש חוות דעת של מז"פ שזה כמובן גוף משטרתי שקובעת שזה מזויף, איך זה מתיישב עם הטענה שלך שאתה ראית מסמך כזה שאומרים שהוא מזויף?

ת: ממש טוב מאוד.

ש: בוא תסביר

ת: מאחר והמסמך הזה עצמו מהיום הראשון ובעיני ולטעמי לא מזויף ורק 3 שנים אחר כך הם

החליטו שהוא מזויף, איפה הם היו ביום הראשון? "

29. בסיום החקירה החוזרת נשאל רפ"ק רביבו פעם נוספת בעניין זה:

"ש. אני אומרת לך שהחוות דעת מז"פ אומרת שהמסמך הזה ת/ 3 זויף ממסמך שהוצא רק 8 חודשים אחרי טביעת הסברה וגם מהסיבה הזו לא יתכן שראית את זה את ה- ת/ 3, יום או כמה ימים אחרי הטביעה של הסברה. מה אתה אומר על זה?"

ת : שמז"פ יגיע לכאן, יוכיח את זה באמת שזה כך, זה יהיה נחמד מאוד."

30. יכולנו להאריך ולהביא דוגמאות רבות נוספות מעדותו של רביבו, אך אנו סבורים כי די באלה כדי לבסס את המסקנה שעדותו לא עוררה אמון.

הטענה השניה של המערער

31. ב"כ המערער טען כי פרט לרפ"ק רביבו, הציג המערער את המסמכים גם למהנדס והאדריכל הימי אריה ברקת ביום 17.6.03. לטענתו, לאחר שקיבל את דו"ח החקירה בעניין טביעת ה"סברה" מיום 3.4.03, בה נקבע כי השיט את ה"סברה" ללא רישיון שייט מתאים (החזיק רישיון 13 ולא 30 כנדרש), הוא העביר לברקת את כל המסמכים שהיו לו. ברקת העיד בבית המשפט בהרצליה ומסר שם את התיק שהחזיק אצלו וכן תצהיר נ/34 בו הצהיר כי קיבל את מסמכי ה"סברה" מהמערער, לרבות את הנספח ביום 17.6.03.

ב"כ המערער גם הפנה לעדותו של ברקת שאמר כי רשם את התאריך 17.6.03 על המעטפה.

32. בהכרעת הדין קבע בימ"ש קמא כי גרסתו של המערער בדבר מסירת המסמכים לברקת בשנת 2003 היא גרסה כבושה. כן קבע כי המעטפה לא נשמרה על ידי ברקת ולא ברור מהיכן "שאב" מועד זה. עוד קבע כי על גבי המסמכים שכביכול קיבל ברקת מופיע תאריך משלוח פקס מדצמבר 2004 ולא יתכן כי ברקת קיבל את המסמכים במועד מוקדם יותר.

33. באשר לקביעת בימ"ש קמא כי מדובר בעדות כבושה, טען ב"כ המערער כי המערער טען שהציג את המסמך בפני ברקת כבר בשנת 2007 והסביר, כי לא הזכיר את שמו של ברקת מאחר והוא עובד עם הרשות ופרנסתו עלולה להיפגע ממתן עדות נגד אנשי הרשות. עוד טען, כי בימ"ש קמא התעלם מעדותו של ברקת באשר לפתיחת תיק של המערער ורישום בכתב ידו על מועד קבלת המסמכים. ב"כ המערער גם חלק על קביעת בימ"ש קמא לעניין תאריך הפקס.

34. ב"כ המשיבה טענה בתגובתה כי יש לדחות את טענות ב"כ המערער וכי אין להתערב בקביעותיו של בימ"ש קמא, במיוחד כאשר קבע כי הסבריו של ברקת היו "הסברים מתחמקים" והוא דחה אותם.

35. גם טענה זו של המערער דינה להידחות. חוות הדעת שערך ברקת אינה נושאת כל תאריך ודי בכך כדי לדחות הטענה כי ניתן להסתמך עליה ו/או על עדותו של ברקת. כאשר לב המחלוקת היא בשאלת מועד הצגת המסמכים בפני ברקת - לא ניתן להסתמך על רישומים סתמיים שמועדם אינו ידוע. ברקת לא הציג כל מסמך או רישום התומך בדבריו, לרבות יומן המעיד על פגישתו עם המערער או חשבונית מס על תשלום שקיבל מהמערער בשנת 2003 וכיו"ב.

36. בימ"ש קמא דחה את גרסתו של ברקת ואת הסבריו של המערער בעניין זה ובדין עשה כן. נוסף, כי הסברו של המערער לפיו ברקת לא רצה להעיד נגד הרשות כי הוא עובד איתה, אינו מתיישב עם העובדה שנתן חוות דעת נגד חוקרי מספ"ן. לא זו אף זו - בחקירתו של ברקת בבימ"ש השלום בהרצליה ביום 17.6.07 אמר ברקת במפורש כי הוא משייט ספינה עם רישיון משייט זר ואין לו רישיון ישראלי וכלשונו:

"לא עשיתי ואני לא מתכוון לעשות מסיבה שאני מופיע כעד מומחה במקרים מסויימים נגד משרד התחבורה. המקרה האחרון היה ספינתם של שני דייגים שספינתם טבעה ומשרד התחבורה נתבע וברור לי שהם מחפשים אותי ואני לא אתן להם את התענוג הזה שהם יגידו לי - לא, אתה לא תקבל".

דהיינו, "הקשרים" עם משרד התחבורה אינם מעניינים את העד והוא העיד במפורש כי הוא מטפל בתביעות "נגד" הרשות.

37. גם לגופו של עניין, חוות דעתו של ברקת אינה נקיה מספקות. בחלק הראשון של "פרוט חוות הדעת" שולל ברקת את קביעות חוקרי הרשות כי ל"סברה" לא היה כושר שייט. הוא מצייין בחוות דעתו כי בדיקת כושר שייט מתבצעת אחת לשנתיים וכי היה ב"סברה" כל הציוד הנדרש ומוסיף כי יש מדינות בהן לא נדרש כושר שייט לספינות "לנוסעים - פרטי". מסקנתו של ברקת היא כי "כלי השייט היה במצב כשיר לשייט".

יתכן והסברה היתה "במצב כשיר" אך לא הרי מצב שכזה כהרי "כושר שייט", שניתן לספינה לאחר בדיקה רשמית. לסברה אכן נערכה בדיקה ביום 29.9.96 שתוקפה לשנתיים, דהיינו עד יום 29.9.98 בלבד ולפיכך ברור כי לסברה לא היה "כושר שייט" כנדרש בחוק במועד טביעתה - 23.2.03. קביעתו של ברקת כלל אינה רלבנטית לשאלה שבמחלוקת אם היה או לא היה לסברה "כושר שייט".

38. יתירה מזאת - אין מחלוקת כי ברקת עצמו לא בדק את הסברה בכל שלב שהוא. ברקת, כמומחה, מבסס את קביעתו כי הסברה היתה "במצב כשיר לשייט" על כך שהסברה "נבדקה בצורה יסודית על ידי

מכונאי מוסמך מספר ימים לפני האירוע..." (כך, בסעיף א-2 לחוות הדעת) - אך בפני ברקת לא הוצגה כל ראיה בדבר בדיקה שכזאת וממצאיה, והמקור לקביעתו הוא דברי המערער בלבד (שבימ"ש קמא מצא אותם בלתי אמינים). חוות דעת "מומחה" הנסמכת על דברי מזמין חוות הדעת בלבד - נעדרת כל ערך.

39. אין מחלוקת כי בדו"ח חוקרי הרשות נפלה טעות כאשר נאמר שלמערער היה רישיון 12 בלבד, כאשר בפועל היה לו רישיון 13. יצוין שגם רישיון משיט 13 לא הוצג בפני החוקרים וטעותם באשר לרישיון 12 נבעה מטעות של היועצת המשפטית של הרשות שכתבה להם על כך. יחד עם זאת, בפרטי כלי השיט מציין ברקת במפורש כי אורך הספינה הינו 11.5 מטר וכמומחה היה עליו לדעת כי לצורך השטת ה"סברה" נדרש רישיון 30 ולא רישיון 13 (או רישיון 12 כפי שנכתב בטעות).

40. ברקת גם מציין שלאביו של המערער היה רישיון 12 וגם הוא "שייט מנוסה ובעל תעודת משייט" - אך שוב, באשר לאב ברור כי לא היו לו כישורי משיט ספינה מסוג ה"סברה" וגם קביעתו באשר לניסיון הצוות ב"סברה" נעדרת בסיס, ומסתמכת על דברי המערער ואביו בלבד.

41. נוסף, שברקת גם שולל את נסיבות תאור הטביעה, כפי שמופיע בדו"ח החוקרים וגם כאן מתבססות קביעותיו על דברי המערער עצמו.

42. ברי שחוות הדעת, שברקת מכנה אותה בעדותו "חוות דעת מומחה" מבוססת כולה על עדות שמיעה מפי המערער, והיא "נולדה" בשלב מאוחר כדי לתמוך בטענת המערער לפיה הציג את הנספח עוד בשנת 2003 (ודוק: בחקירתו אישר ברקת כי הגיש את חוות הדעת ב- 2.11.05 אם כי טען (שוב - ללא כל אסמכתא) שנערכה בשנת 2003).

הטענה השלישית של המערער

43. ב"כ המערער טען כי טעה בימ"ש קמא כאשר אימץ את גרסת המשיבה, לפיה לא ניתן היה להנפיק למערער את ת/3 מאחר ולא היה מוסמך להשיט את ה"סברה". ב"כ המערער היפנה לעדותו של מר נוימן, אשר שימש כמנהל מחלקת כש"ק במספ"ן ואשר לפי עדותו היו מקרים שהרשות אפשרה להשיט ספינה שאורכה בין 7 עד 20 מטר ברישיון 13.

44. ב"כ המשיבה טענה בתגובתה כי טענה זו מטעה ואינה מדויקת.

45. בעדותו בפני בימ"ש קמא, אמר מר נוימן כי:

ש. קודמהסברתעלתעודותמשייט,עלסוגיתעודותמשייטוציינתשמשת 2004 תעודתמשייטמדרגה

עמוד 13

13 מאפשרת להשיט ספינות.

ת : נכון.

ש : אני רוצה שתרחיב בעניין הזה לגביה ספינות ולגבי, לגביה אפשרות להשיט ספינות לפני שנת 2004 בתעודת משיט 13

ת : אני אחזור ועוד פעם על ההגדרה של ספינה. ספינה הכלי שייט שאורכו 7 מ' עד 24 מ'. אנחנו עד 2004 למעשה האפשרות הייתה להשיט עמדת משיט 13 ארוקסירה שאורכה עד 7 מ' ועוצמת המנועים שלה בלתי מוגבלת.

היום מקרים מסוימים שאפשרו לכלים בגודל מסוים מאדקטן של 7 מ' עד 12 מ' או 7 מ' עד 20 מ' להשיט את כליה שייט עד 2004 במסגרת שלנספח לרישיון שייט שנתנו. ב- 2004 תיקנו את החוק ואפשרו למשיטים שמחזיקים בתעודת משיט 13 להשיט ספינות שאורכן המירביעד 8.5 מ' כאשר הן מנועיות, כאשר הן לייטודפרטיבל בדולאל צרכים מסחריים. זה קרה ב- 2004. למעשה שיפרנו והרחבנו את הסמכויות של תעודת המשיט.

ש : אוקי. אם ככה אני רוצה להבין. אז לגבי ספינות שמעל 8/5 מ' אז זה היום?

ת : אין אפשרות להשיט עמדת משיט 13 לא אזולא היום. אז אפשר להגיד עוד אפילו פחות מכך כילא אפשרנו גם אז גם בצורת אחרות להשיט ספינות של 8.5 מ'....".

46. מדברים אלה לא ניתן לקבוע באופן חד משמעי כי היו מקרים בהם הרשות אפשרה השטת ספינה באורך כמו אורכה של הסברה ברישיון 13 כאשר העד הוסיף גם ואמר כי אין אפשרות שכזאת "לא אז ולא היום".

יתכן וניתן היה להגיע למסקנה אליה חותר ב"כ המערער, במידה והיה מציג את הנספח ת/3 המקורי. העובדה שהמסמך הוצג בנסיבות בהן הוצג, ביחד עם הקביעה כי מדובר במסמך מזויף - די בהן כדי לקבוע שבפועל לא הונפק רישיון שכזה.

הטענה הרביעית של המערער

47. ב"כ המערער טען כי טעה בימ"ש קמא כאשר קבע כי לסברה לא היה כושר שייט מאז שנת 1998, ולכן לא יתכן כי הרשות אישרה למערער להשיט את הסברה באמצעות ת/3. לטענתו, על פי דו"חות הסברה אצל הרשות, הסברה עברה בדיקה כאשר הגיעה לישראל בשנת 1996 ומאז לא בוצעה לה בדיקת כושר שייט.

48. ב"כ המשיבה טענה כי תוקפו של רישיון שניתן לאחר בדיקת "כושר שייט" הינו לשנתיים בלבד, ולפיכך, ככל שלא בוצעה לסברה בדיקת כושר שייט מאז הגיעה לישראל - ברור כי לא היה לה רישיון בר תוקף.

49. תקנה 43 לתקנות הנמלים (בטיחות השייט), התשמ"ג-1982 מורה כי:

"43. (א) תוקף רישיון שייט שניתן לכלי שייט לפי תקנות אלה יפקע במועדים המפורטים להלן ממועד פקיעתו של רישיון השייט האחרון שניתן לכלי שייט, אולם רישיון שניתן לראשונה לכלי שייט יפקע במועדים המפורטים להלן ממועד מתן הרישיון:

- (1) לגבי אניה - כעבור שנה;
- (2) לגבי סירת מנוע - כעבור שנתיים, ואם סירת המנוע משמשת להסעת נוסעים או משאות בשכר - כעבור שנה;
- (3) לגבי ספינת מנוע - כעבור שנתיים, ואם הספינה משמשת להסעת נוסעים או משאות בשכר - כעבור שנה;
- (4) לגבי סירת מפרש, ספינת מפרש או סירת חתירה - כעבור שנתיים, ואם הסירה או הספינה משמשת להסעת נוסעים או משאות בשכר - כעבור שנה;
- (5) לגבי גוררת - כעבור שנה;
- (6) לגבי ארבה - כעבור שלוש שנים;
- (7) לגבי חפרת או ארבה בה מותקן מיתקן הרמה - כעבור שנה.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א) רשאי המנהל לקבוע ברשיון השייט כי הוא יפקע במועד מוקדם יותר.

(ג) חל מועד פקיעת רישיון שייט של כלי שייט בתקופה שבה הופסק השימוש בו לשלושה חדשים רצופים לפחות, ונמסרה עליה הודעה מראש ובכתב למנהל בצירוף רישיון השייט של כלי השייט, יראו ברשיון השייט שניתן לכלי השייט האמור, לאחר סיום תקופת הפסקת השימוש בו, לצורך חישוב מועד פקיעתו כאמור בתקנת משנה (א), כרשיון שניתן לראשונה לכלי השייט.

(ד) פקע תקפו של רישיון שייט של כלי שייט ינתן רישיון שייט חדש לאחר שנתקיימו הוראות תקנה 39.

(ה) תוקף רישיון שייט שניתן לכלי שייט לפי תקנת משנה (ג) לאחר שבוטל

רשיון השייט האחרון שלו לפי תקנות אלה, יהיה מיום נתינתו ועד למועד שבו היה צריך לפקוע רשיון השייט האחרון אילו לא בוטל כאמור, ואם אותו מועד חלף - עד למועד שנקבע בתקנת משנה (א) לגבי רשיון שניתן לראשונה לכלי שייט.

(ו) תוקפו של רישיון שייט שניתן לכלי שייט בעקבות בדיקה כללית כאמור בתקנה 27 א יפקע בהגיע כלי השייט לישראל". מיום 24.7.1983

ת"ט תשמ"ג-1983

ק"ת תשמ"ג מס' 4513 מיום 24.7.1983 עמ' 1744

(7) לגבי חפרת או ארבה בה מותקן מיתקן הרמה - כעבור שנה.

מיום 30.4.2004

תק' תשס"ד-2004

ק"ת תשס"ד מס' 6301 מיום 31.3.2004 עמ' 346

הוספת תקנת משנה 43(ו)

הואיל ונטען מטעם המערער, שהסברה עברה בדיקה משהגיעה לישראל בשנת 1996, ומאז לא בוצעה לה בדיקת כושר שיט, הרי המסקנה הבלתי נמנעת היא שלא היה לסברה רישיון במועד טביעתה.

ב"כ המערער טען כי טעה בימ"ש קמא גם כשקבע כי יש לבצע בדיקת כושר שיט אחת לשנתיים, כאשר הגב' כהן העידה כי לכלי שייט קטנים מבוצעת בדיקה אחת לחמש שנים בלבד.

ברי לנו, כי אפילו העידה הגב' כהן כפי שצוין ב"כ המערער, לא היה לדבריה תוקף, כאשר החוק מורה אחרת. יחד עם זאת, לא מצאנו כי כך נאמר על ידי הגב' כהן ודבריה, כפי שהפנה אליהם ב"כ המערער, הוצאו מהקשרם. נביא להלן מעדותה של הגב' כהן בפני בימ"ש קמא:

"ש: או.קיי. האם יש מקרים בהם אדם מגיע אליי לקבל רישיון שייט ואת לא תתני לו רישיון שייט?"

ת: כן, יכול להיות מצב כזה גם.

ש: תפרטי.

ת: אמאניבודקת שפונה אלימישהו מבקש רישיון,

אניאומרתלוסליחהבלאתהלאיכולכרגעלקבלאתהרישיון, שואללמה, אניאומרתלו,
ישמקריםשאמהואלאעשהכושרשייט X שניםזהבדרךכללחמששנים, אנחנומבקשים,
מורידיםאתהתיקלמחלקההנדסיתלאישורהנדסי, עסמתנהוראות.
ישמקריםשמקבליםדרישותמהנדסושישכאלהשלמקבליםדרישותמהנדס,
זהמהנדסבדרךכללמחליט.

ש: או.קיי. האםאדםאשרלכליהשייטשלואיןכושרשייטבתוקף, האםהואיכוללקבל, סליחה,
האםהואיכוללהשיטאתהכלישלולמרינהאחרתלצורךביצועבדיקתכושרשייט?

ת: ממשלא, זהכמושאניבעצמאנהגבכלירכבשאינלורישיון, לא, ממשלא."

50. ב"כ המערער הוסיף וטען כי לטענת המערער היה ידוע לו במועד רכישת ה"סברה", כי קיים איחור של מספר חודשים בביצוע בדיקת כושר השייט של הסברה, והדבר נלמד ממוצג נ/33 שנמסר לידיו על ידי חלפון, שמכר לו את הסברה. לטענתו, לפי מסמך זה, רישיון השייט של הסברה הוארך עד ליום 20.9.00 ונערכה לה בדיקת כושר שייט, ולכן הרישיון היה בתוקף עד 20.9.02, שזה כ- 5 חודשים לפני רכישת הסברה וטביעתה. ב"כ המערער הפנה גם לעדותו של מר חלפון, לפיה לא קיבל את המכתב מהרשות (ת/25) בדבר השבתת הסברה וטען כי לא היה כל היגיון ברכישת הסברה כשהיא נעדרת כושר שייט.

51. ב"כ המשיבה טענה כי נ/33 לא היה בתוקף וכי טיעונו של ב"כ המערער אודות ההיגיון ברכישת ספינה ללא כושר שייט אינו רלבנטי.

52. בחינת נ/33 מעלה כי אכן הוא אינו חתום על ידי בוחן כלי השייט, וגם לא נערכה לסברה בדיקת כושר שייט מאז 1996, ולפיכך אין בסיס לטענה כי הרישיון היה בתוקף עד 20.9.02. אפילו נ/33 היה חתום - אין ספק כי במועד רכישת הסברה לא היה לה "כושר שייט". נציין, כי חלפון עצמו העיד שאמר למערער שלסברה אין כושר שייט וכי "צריך לסדר את זה". גם המערער עצמו, בהודעתו מיום 5.12.07 (ת/105) אמר במפורש כי הוא יודע שלסברה לא היה כושר שייט (אז אמר כי ידע על 3 חודשים העדר כושר מרישיון הסירה שהציג בפניו חלפון).

53. התנהלותו של המערער מלמדת, כי לא פעל באופן סביר וזהיר ברכישת הסברה. המערער לא הציג כל מסמכים בדבר בדיקת הסברה על ידו עובר לרכישה וגם לרשות פנה לראשונה רק לאחר שכבר רכש, לדבריו, את הסברה ופנה לשם העברת הבעלות. המערער גם לא הציג מסמכים אודות התשלום ששילם ולפיכך גם לא ניתן לבחון את "ההיגיון" שעמד מאחורי הרכישה - אפילו היה זה רלבנטי.

54. נעיר כי ב"כ המערער טוען, שרישום ברשות הוא מעין "טאבו", אך המערער לא ערך, כאמור, בדיקה מוקדמת שם, כפי שנוהג כל רוכש דירה סביר. בנוסף, המערער רכש את ה"סברה" למרות שהיה בידיו

רק רישיון 13, שלא היה מאפשר לו בכל מקרה את השטת ה"סברה".

די בעובדה זו כדי ללמד על אופן התנהלותו של המערער. למותר לציין כי המערער אינו יכול להישמע בטענה כי לא היה בקיא בהוראות החוק, וברי, כי אפילו העידו אנשי הרשות בניגוד לחוק, כטענתו, אין הדבר יכול לשמש לו הגנה, מה עוד שמדובר בדברים בדיעבד, לאחר שכבר רכש את הסברה.

הטענה החמישית של המערער

55. ב"כ המערער טען כי טעה בימ"ש קמא בעשותו שימוש בחזקת התקינות המינהלית לצורך חיזוק גרסת אנשי הרשות. לטענתו, חזקת התקינות המינהלית אינה באה להחליף ראיות במשפט הפלילי ואינה ישימה לצורך הוכחת אישומים כנגד נאשם, להבדיל מקביעות עובדתיות בהליכים מינהליים. עוד טען כי בפני בימ"ש קמא הוצגו ראיות על אי סדר ששרר במשרדי הרשות.

56. לא מצאנו כי בימ"ש קמא עשה שימוש בחזקת התקינות המינהלית לחיזוק גרסת אנשי הרשות. בהכרעת הדין, תחת הכותרת "חזקת התקינות המינהלית" מפרט בימ"ש קמא את מהותה של החזקה. בהמשך הוא מפנה לטענת ב"כ המערער (שהיא שונה לחלוטין מהנטען בפנינו) ולפיה "ב"כ הנאשם טען שחובת ההגינות המוטלת על הרשות המינהלית הינה חובת תום לב מוגברת ביחסיה עם האזרח...חובה זו מתבטאת בכך שהיה על כל אחת ואחת מהן לשאוף לבירור האמת ללא מוטיבציה כלשהי להרשיע את הנאשם, אלא מתוך אדישות ביחס לתוצאות הבירור כאמור". על דברים אלה "משיב" בימ"ש קמא כי:

"מכל הראיות שהובאו בפניי לא שוכנעתי שאכן היתה קונספירציה בין כל הגורמים המעורבים, לשם הפללת הנאשם, וכי הנספח לרישיון השיט שכביכול שייך לנאשם, ת/3, הוא מסמך מזויף, שזויף מתוך המסמך ששייך לגיל וחנוך לוי ת/2".

57. בהמשך לאותה קביעה ממשיך בימ"ש קמא ומתייחס לטענות המערער כלפי כל אחד מאנשי הרשות ודוחה אותן לגופן כאשר הוא קובע (בסעיף 132 להכרעת הדין) כי:

"טענות הנאשם כנגד מספ"ן הן טענות בלתי מבוססות, ואני דוחה אותן על הסף. הוכח בפניי מעבר לכל ספק סביר, שהנספח ת/3 הינו תולדה של זיוף מתוך מסמך ת/2, ושוכנעתי שהיחיד שהיה לו אינטרס בזיוף זה הוא הנאשם. עוד שוכנעתי, שהיה לנאשם אותו פרק זמן נדרש בכדי להשתמש במסמך המזויף, והייתה לו ההיכרות עם גילי לוי בכדי להשתמש בנספח לרישיון שיט השייך לאותו גיל. לעומת זאת, לא שוכנעתי שלגיל היה אינטרס בזיוף הנספח שלו לרישיון השיט, ולא שוכנעתי שמי מאנשי מספ"ן, או כל גורם אחר, היה לו אינטרס באותו זיוף, מלבד לנאשם. לא שוכנעתי גם מכל טענותיו של הנאשם כנגד המשטרה החוקרת, מפלג הונאות חוף, ואני דוחה את הטענות כנגד גופים אלה מכל וכל. אני דוחה את כל טענותיו הכלליות והבלתי

מבוססות של הנאשם אודות הטענות בדבר זיוף רישיון על שם הנאשם על יד מספ"ן, העלמת תעודת המשיט של הנאשם על ידי מספ"ן, ולא שוכנעתי שיש בהליך הקובכלנה שהוגש נגד הנאשם בבית הדין המשמעתי לימאים, כדי לעורר ספק כלשהו בראיות המוצקות כנגד הנאשם בהליך שבפניי".

לא מצאנו כי בימ"ש קמא נתן משקל לחזקת התקינות המינהלית, ודחיית טענות המערער נעשתה לגופו של ענין.

58. ב"כ המערער טען כי טעה בימ"ש קמא משבחר להתעלם מטענת המערער לפיה קיימת ספינה נוספת בשם "סברה 2" הרשומה ברשות, והינה בעלת רישיון שייט עד לחודש ספטמבר 2000. ב"כ המערער היפנה לת/6 - תעודת רישום ספינה בשם "סברה 2" מיום 28.5.98, שהינה בעלת אותו מספר רישוי כמו ספינת ה"סברה" נשוא הדיון (בעלת מספר 71735). מכאן, טענת ב"כ המערער כי ברשות שרר אי סדר וכי לא היה מקום ליתן אמון בעדות אנשי הרשות. גם לא היה מקום להפעיל את חזקת התקינות המנהלית לצורך חיזוק גרסת אנשי הרשות, כפי שעשה בימ"ש קמא בהכרעת דינו.

59. בפסק דינו של בימ"ש קמא יש התייחסות קצרה לטענת המערער בדבר קיומה של ספינה נוספת "סברה 2" ובסעיף 123 נאמר:

"ב"כ הנאשם טען כי קיימת ספינה בשם "סברה 2", אך אין בטיעונו זה כדי להעלות ספק כלשהו בקביעתי שהמסמך ת/3 זויף מתוך המסמך ת/2".

60. כמו בימ"ש קמא, גם אנו סבורים כי קיומה של ספינה נוספת בשם "סברה 2" אינו רלבנטי לשאלה שבמחלוקת, במיוחד כאשר לא הוצג כי לספינה זו היה רישיון או נערכה לה בדיקת כושר שייט לתקופה הרלבנטית.

61. הוא הדין בטענה אודות אי סדר ברשות. אפילו היה אי סדר שכזה - לא מצאנו כי נגרם למערער כל עיוות דין או כי זכויותיו נפגעו, לאחר שהמערער לא עמד בדרישות החוק (באשר לרישיון המשיט וקיום כושר שייט ורישיון לסברה) ולאחר שגרסתו לפיה קיבל את ת/3 מחנה כהן נדחתה על ידי בימ"ש קמא, ובצדק הדבר נעשה כפי שכבר פרטנו לעיל.

62. גם אם היינו מקבלים את טענת המערער בדבר אי סדר בהתנהלות הרשות ואנשיה, אין לכך ולא כלום עם נשוא הדיון בפני בימ"ש קמא ולפיכך לא נרחיב עוד בענין זה. נעיר כי אפילו היה אי סדר שכזה - לא היה בו כדי להשפיע על קביעות המהימנות של בימ"ש קמא. העדות היחידות הרלבנטיות הן חנה ואילנית מהרשות שהעידו כי לא ניתן למערער כל רישיון, אלא להיפך, נאמר לו במפורש כי על הסברה לעבור בדיקת מוקדמת וכי לסברה אין כושר שיט, כאשר תימוכין לגרסתן יש בעדותו של מי שמכר

למערער את הסברה (חלפון) ואשר היה נוכח יחד עם המערער במשרדי הרשות, כאשר בוצעה העברת הבעלות.

63. ב"כ המערער טען כי יש לאמץ את עדות אביו של המערער שאמר כי לא שמע את חנה כהן אומרת למערער כי לסברה אין כושר שיט וכי לא היה מאפשר למערער ולבנו הנוסף לצאת לשיט אם היה יודע כי לסברה אין כושר שיט. דבריו אלה של האב עומדים בסתירה לעדותו של המערער עצמו, שהודה, כי ידע שלסברה אין כושר שיט, אם כי חשב שתקופת אי הכושר קטנה יותר. הם גם עומדים בסתירה לעדות חלפון שהעיד כי בעת רכישת הסברה אמר למערער כי לסברה אין כושר שיט.

64. לא רק זאת, אלא שב"כ המערער בסיכומיו טען לא רק נגד מהימנות אנשי הרשות, אלא שלטענתו גם חלפון וגם לוי אינם מהימנים. ההלכה היא כי אין ערכאת הערעור נוהגת להתערב בממצאי מהימנות אלא במקרים חריגים ויוצאי דופן ובענייננו - לא מצאנו כי יש להתערב בקביעות שכאלה, אותן אנו מאמצים במלואן. יתרה מזאת, בימ"ש קמא דחה במפורש את עדותו של המערער כבלתי מהימנה וגם לקביעתו זו אנו מצטרפים.

65. באשר ללוי טען ב"כ המערער כי הוא אינו מהימן, כי הוא לא ידע לזהות בוודאות כי ת/2 הוא אכן הנספח שהיה בבעלותו, וכלל לא זכר אם בשנת 2003 הייתה בבעלותו ספינה. עוד נטען כי לא הוכח שהמערער שט ביחד עם גיל לאחר טביעת הסברה, באופן שיכול היה לקחת את ת/2.

66. נקדים ונאמר כי עדותו של המערער עצמו בכל הקשור לגיל לוי לא הייתה מהימנה, כאשר בתחילה העיד כי כלל אינו מכיר אדם בשם גיל לוי ולאט לאט התברר כי מדובר במכונאי, שאצלו טיפל בספינה ואשר עימו גם יצא להפלגות. העובדה שגיל לוי לא יכול היה לזהות בוודאות כי ת/2 הוא הנספח בבעלותו אינה מעלה ואינה מורידה, כאשר גיל עצמו אישר בעדותו כי מסמכי הספינה שלו נעלמו, וכאשר ת/2 נושא את כל פרטיו.

67. בנוסף - אין מחלוקת, והמערער לא חלק על העובדה שלספינה שבבעלות לוי היה רישיון ורישיון השייט שלו הספיק להשטת הספינה בבעלותו - מה שאינו נכון לגבי המערער.

68. המערער גם טען כי יש להפעיל את ההיגיון - וככל שנעשה כן - לא מצאנו כל מניע מדוע יזייף גיל לוי רישיון שבבעלותו, כאשר מאידך, למערער היה מניע ברור לעשות כן.

69. גם באשר לחלפון לא מצאנו בסיס לטענות ב"כ המערער לפיהן יש לייחס לו חוסר מהימנות, כאשר בבסיס עדותו עומדת לאורך כל הדרך הטענה כי לסברה לא היה כושר שיט וכי אף אמר כך למערער. המערער אמנם טען, כי הדבר לא נאמר לו ובסיכומיו טען ב"כ המערער בהרחבה כי חלפון כלל לא ידע שלסברה אין כושר שיט, ואולם ב"כ המערער עצמו, בסעיף 57 לעיקרי הטיעון, היפנה לגרסת המערער

עצמו, שראה שלסברה רישיון בתוקף רק עד 20.9.02, 5 חודשים טרם הטביעה, שהיתה במועד סמוך ביותר להעברת הבעלות. כיצד, אם כן, יכול הוא לטעון בהרחבה, בהתייחס לחלק נכבד מהעדים, כי אינם מהימנים בציינם כי לסברה לא היה כושר שיט במועד בו נרכשה על ידי המערער ובמועד טביעתה (נעיר כי אפילו רביבו בעדותו בפני בימ"ש קמא אמר כי המערער הציג בפניו היתר אך לא היה כושר שייט).

הטענה השישית של המערער

70. לכאורה, הטענה המרכזית של המערער היתה צריכה להיות באשר לזיוף ת/3, אך טענה זו זכתה למקום שולי וזניח הן בהודעת הערעור והן בעיקרי הטיעון, ולא בכדי.

71. בהכרעת הדין ניתח בימ"ש קמא ביסודיות את ממצאי חוות הדעת מטעם שני הצדדים, וקבע (בסעיף 51 להכרעת הדין) בעניין זה כי:

"לסיכום, שוכנעתי שחוות דעתה של מומחית המאשימה היא מעמיקה יותר, נסמכת על מסמכים מקוריים יותר, ונעשו בה מאמצים כבירים בהרבה מאשר אלה שנעשו ע"י מומחית הנאשם, ומכל הטעמים שפורטו בניתוח דלעיל, אני מעדיף את חוות הדעת מטעם המאשימה, על זו שמטעם הנאשם, ומסקנתי היא, שהמסמך ת/3 (נספח לרישיון שייט ע"ש הנאשם) זויף מהמסמך ת/2 (נספח לרישיון שייט ע"ש לוי גיל וחנור)."

לא מצאנו בסיס להתערב בקביעותיו.

72. נעיר רק כי אילו היה בימ"ש קמא מבסס את כל הכרעת הדין על חוות דעתה של הגב' בראון, מטעם המאשימה, היה אולי מקום לטענת ב"כ המערער כי היא לא קבעה את מסקנתה באופן "חד משמעי". ואולם - חוות הדעת, שבימ"ש קמא מצא ראויה ועדיפה על פני זו של המומחית מטעם המערער, היא רק נדבך נוסף במסכת הראיות עליהן ביסס בימ"ש קמא קביעותיו, כשהמרכזית שבהן היא העובדה שלא האמין לדברי המערער. למותר לציין כי לאחר שבחנו את עדותו של המערער בכל הדיונים בהם העיד, הן בבית המשפט בהרצליה והן בבימ"ש קמא - אנו סבורים כי לא בכדי קבע בימ"ש קמא את מה שקבע באשר לחוסר האמון שרחש לדברי המערער.

73. יתרה מזאת, ההלכה היא כי הטענה שבימ"ש קמא העדיף חוות דעת אחת על פני רעותה - אינה מהווה טעם לערעור. כלל אי ההתערבות של ערכאת הערעור בממצאים העובדתיים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית חל גם מקום בו קיימות מחלוקות בשאלות מקצועיות בין מומחים שונים והערכאה הדיונית בוחרת לאמץ חוות דעת אחת על פני האחרת (ראו למשל: ע"פ 6131/01 מדינת ישראל נ' פרבשטיין, פ"ד נו(2) 24, 30 (2001) (ניתן בתאריך 6/12/01); ע"פ 2353/08 פלוני נ' מדינת ישראל, ניתן בתאריך 7/12/09, בפסקה 18), ע"פ 6809/09 ויאצלב נ' מדינת ישראל, ניתן בתאריך 31/3/11).

74. הטענה האחרונה של ב"כ המערער, הן בעיקרי הטענות והן בהודעת הערעור, היא בענין "אמרות המערער" באשר לקיומו של ת/3. ב"כ המערער מפנה לשורה ארוכה של הודעות ואמרות, מהן הוא מבקש להסיק כי המערער הזכיר את קיומו של ת/3, אם כי הדבר לא נרשם במפורש.

75. אנו מסכימים עם קביעת בימ"ש קמא כי יש לזקוף לחובת המערער את העובדה שלא הזכיר באופן מפורש את קיומו של ת/3. ההסברים שמנסה ליתן ב"כ המערער לעובדה שהמערער לא הזכיר את ת/3 אינם יכולים לכסות על המחדל שבאי הצגת המסמך ובמיוחד הטענה לפיה "הודעת המערער מיום 6.3.05 (ת/86) נגבתה לאחר שהמערער נקרא לשוב לתחנת המשטרה ולהביא עמו מסמכים מקוריים. בהודעה זו לא עלה ת/3 שכן המערער הציג אותו בהודעתו הקודמת".

76. לא מצאנו כל "הודעה קודמת" להודעה מיום 6.3.05, בה הציג המערער את ת/3, וכאמור, גרסת המערער לפיה הציג את ת/3 בפני רפ"ק רביבו נדחתה על ידי בימ"ש קמא - ובדין נדחתה כפי שכבר פרטנו לעיל. גם לא מצאנו היגיון בטענת המערער שסביר להניח כי כאשר היה נדרש כאדם מן היישוב להביא מסמכים "מקוריים" - היה אומר כי בידיו העתק מהמסמכים בלבד ולא מתעלם מהדרישה (מה עוד שכאמור ברישום היחיד שערך סגנו של רפ"ק רביבו נאמר כי חיפש מסמך שכזה וזה לא נמצא).

77. מוסיף ב"כ המערער וטוען, כי גם בכתב התביעה שהגיש המערער - ת/75 - לא הזכיר את ת/3 מאחר ולדבריו, למסמך זה לא הייתה רלבנטיות להליך והמערער הציג את המסמך רק לאחר שהנתבעות שם טענו כי לסברה לא היה כושר שייט.

דווקא הסבר זה מספק את המניע שהיה למערער לזייף את ת/3, לאחר שהתברר לו כי אינו זכאי לתגמולי ביטוח לספינה שלא היה לה כושר שייט. מועד הצגת מסמך זה - הוא התומך בטענת המאשימה, המהווה את הבסיס לכתב האישום - כי ת/3 מזויף וכי זויף על ידי המערער בהליך שננקט על ידו לקבלת תגמולי הביטוח.

78. קל וחומר שאין באפשרותנו לקבל את נסיונותיו של המערער להסביר את התנהלותו, בשים לב לכך שהמערער הוא בוגר הפקולטה למשפטים והוסמך בשנת 2002 כעורך דין.

הדברים נכונים כבר מהתשובה לכתב האישום בבימ"ש קמא שם נאמר מפי בא כוחו כי הציג "צילום רישיון שיט, נספח לרישיון ותעודת ביטוח ע"ש עידן חלפון". בחקירתו הנגדית נשאל על ההבדל בין צילום רישיון השיט והנספח והשיב כי אינו יודע לעשות אבחנה ביניהם. כאשר נאמר למערער כי בתשובתו לכתב האישום עשה את האבחנה השיב **"אני לא חתום על התשובה הזאת. תפני לדניאל פרידמן שחתום על זה"**.

זאת ועוד, בחקירתו הראשונה של המערער הוא השיב שכל המסמכים שקיבל מחנה כהן טבעו בים ביחד עם הסירה, ולא אמר דבר על כך שנשארו לו העתקים. כשנשאל על כך בחקירתו השיב המערער:

"זה מתייחס למשהו הרבה יותר רחב. זה לא מתייחס לנספח הספציפי. זה מתייחס למסמכים אחרים שגם לא גולו לחברת הביטוח".

כאשר נאמר למערער בחקירתו כי לא יתכן שקיבל רישיון לתקופה העולה על שנתיים, כפי שמופיע בת/3 השיב:

"אני לא יודע איפה בספר החוקים שלהם זה רשום. אני לא מצאתי. לא בתקנות"

וכאשר נאמר למערער שהדבר נקבע בתקנות בטיחות השייט השיב שבדק מספר פעמים וזה לא רשום.

בבימ"ש השלום בהרצליה העידה אילנית, שלטענת המערער היא שנתנה לו את ת/3. על פי עדותה ת/3 הינו מסמך מזוויף. בחקירתו הנגדית נשאל המערער מדוע לא נאמר לאילנית באותו מועד כי ת/3 כבר הוצג בעבר בפני רביבו והשיב שלא הוא חקר את אילנית אלא בא כוחו והוא לא יכול היה להגיד כלום באולם.

79. מכל האמור - אנו דוחים את הערעור על הכרעת הדין.

80. המערער נדון על ידי בית משפט קמא בגזר הדין מיום 31/12/13 למאסר בפועל של שישה חודשים לריצוי בעבודות שירות, ולמאסר מותנה של שישה חודשים לתקופה של שלוש שנים, ותשלום קנס של 10,000 ₪ או 5 חודשי מאסר במקומם. יודגש שהערעור לא נסוב על גזר הדין. לפיכך, משנדחה הערעור על הכרעת הדין, אנו מורים שהמערער יתייצב לתחילת ביצוע עבודות השירות **ביום 05/10/14, שעה 08:00** בפני הממונה על עבודות שירות, במתחם תחנת משטרת טבריה.

ניתן היום, ל' אב תשע"ד, 26 אוגוסט 2014, בהעדר הצדדים.

המזכירות תמציא את העתקי פסק הדין אל:

1. ב"כ המערער, עו"ד דורון נוי, תל אביב.

2. ב"כ המשיבה, פרקליטות מחוז חיפה (פלילי) ע"י עו"ד גב' איטסקו - גולד.

3. הממונה על עבודות שירות.

כ. סעב, שופט

ב. בר זיו, שופטת

י. גריל, שופט
ס. נשיא,
אב"ד